

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 ของ “คุณหมอแมกไซไซ”

กุหลาบ ปุริสาร¹

บทนำ

บทความวิชาการเรื่องนี้ ผู้เขียนในฐานะที่มีความถนัดในการทำวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งจะนำเสนอบทความเรื่อง “ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 ของคุณหมอแมกไซไซ” จากผลการวิจัยของ กุหลาบ ปุริสาร (2558:15-16) ภาวะผู้นำที่ทรงพลัง (Resonant Leadership) พบว่าการเป็นผู้นำที่ทรงพลังของ ศาสตราจารย์.ดร.นพ.กระแสด ชนะวงศ์ คุณหมอแมกไซไซ แน่นนอนไม่ได้เกิดขึ้นจากความบังเอิญแต่ความเป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่เป็นผลที่เกิดมาจากการทำงานอย่างหนัก ตลอดชีวิตในวัย 80 ปีของท่านซึ่งสอดคล้องกับหลักการผู้นำที่ทรงพลังจำเป็นต้องอาศัยการค้นหเป้าหมายที่ชัดเจนให้กับตัวเองรวมถึงการใช้ชีวิตอยู่กับเป้าหมายดังกล่าวทุกวัน นอกจากนั้น จะต้องตระหนักถึงตนเองและผู้อื่นอย่างสมบูรณ์ด้วยความเป็นมนุษย์ทั้งความคิด จิตใจ ร่างกาย และจิตวิญญาณ ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า การเป็นผู้นำที่ทรงพลังหรือผู้นำที่ยิ่งใหญ่ ต้องก่อให้เกิดพลังภายในตนเองและแพร่กระจายพลังเหล่านี้ไปสู่ผู้อื่นให้สำเร็จ ซึ่งผลจากวิจัยเอกสารของผู้เขียนจำนวนไม่ต่ำกว่า 10 เล่ม ที่เขียนเกี่ยวกับชีวิตและผลงานของ ศ.ดร.นพ.กระแสด ชนะวงศ์ พบว่าท่านเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำในหลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) ภาวะผู้นำเชิงศรัทธา (Charismatic Leadership) ภาวะผู้นำใฝ่บริการ (Servant Leadership) ภาวะผู้นำแบบสอนงาน (Coaching Leadership) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) ภาวะผู้นำเชิงมนุษย์สัมพันธ์ (Relational Leadership) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) และรวมถึงภาวะผู้นำที่ทรงพลัง ต่อมากุหลาบ ปุริสาร (2560:23-24) ได้เสนอบทความเรื่อง ภาวะผู้นำที่เป็นเลิศ : กรณีศึกษา คุณหมอแมกไซไซ ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์กระแสด ชนะวงศ์ หรือ “Prof.Dr.KRASAE CHANAWONGSE Leadership Model” ที่ได้นำเสนอสามารถสรุปเป็นดังนี้ KRASAE CHANAWONGSE LEADERSHIP MODEL “รูปแบบภาวะผู้นำที่เป็นเลิศของคุณหมอแมกไซไซ” ที่สมบูรณ์ที่สุดที่ได้จากการศึกษาเจาะลึกแบบกรณีศึกษา (A Case Study) ที่เป็นลักษณะศึกษาภาพรวมของบุคคลสำคัญ

(The Whole Person) ที่สมควรนำไปเป็นแบบอย่างเกี่ยวกับ “การพัฒนาภาวะผู้นำ” ของตัวเราอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงยังคงมีประเด็นสำคัญที่สมควรนำมาพิจารณาถึงภาวะผู้นำเชิงศรัทธา (Charismatic Leadership) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำที่ทรงพลังของ ศ.ดร.นพ.กระแสด ชนะวงศ์ ซึ่งผู้เขียนได้สรุปสังเคราะห์เป็น ภาวะผู้นำตามรูปแบบกระแสด ชนะวงศ์ (Krasae Chanawongse’s Leadership Model) ซึ่งได้นำเสนอไว้แล้วในวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียตามลำดับอย่างต่อเนื่อง สำหรับฉบับนี้จะนำคุณลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 ตามรูปแบบของท่านมาวิเคราะห์และวิพากษ์ในประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นลักษณะโดดเด่นที่สุดของท่าน นั่นคือ “ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 ใน 12 ด้าน” ทั้งนี้เพื่อเผยแพร่ให้กับท่านผู้อ่านและผู้สนใจที่จะศึกษาบุคลิกระดับสากลในด้าน “ภาวะผู้นำ” ทั้งในเชิงการปฏิบัติ เชิงประจักษ์ และเชิงพัฒนาสร้างสรรคนวัตกรรม ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมโลก ดังจะได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. คุณหมอเป็นผู้มีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องในด้านคำจำกัดความของภาวะผู้นำ ซึ่งหมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารหรือผู้นำแสดงพฤติกรรมโน้มน้าวชี้นำ หรือจูงใจให้บุคคลอื่นปฏิบัติตาม เพื่อขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จตามนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมายขององค์กร (Goleman, 2000) ดังนั้น ผู้บริหารที่จะประสบความสำเร็จได้ จะต้องมีความผู้นำทั้งนี้เพื่อจูงใจและกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติมีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนนโยบายและภารกิจต่างๆ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นผู้บริหารที่มีประสิทธิผลจำเป็นต้องผสมผสานบทบาทของทั้ง “ผู้นำ” และ “ผู้จัดการ” ได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ (Hickman, 1990)

2. คุณหมอเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงจริยธรรม (Ethical Visionary leader) ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อคิดของ Howell and Avolio (1992) ที่ชี้ว่า ผู้นำลักษณะนี้จะเป็นผู้นำที่มี การประพฤติปฏิบัติที่ดี จะทำงานโดยมุ่งผลประโยชน์ขององค์กร สังคมส่วนรวม และประเทศชาติเป็นสำคัญ ดังคำกล่าว หรือวาทะที่ทรงอิทธิพลต่อวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย และโรงเรียนในเครือของท่านที่ว่า

¹รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ภาควิชาการและประกันคุณภาพ / อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

“การศึกษาของชาวชนบทคืออนาคตของประเทศไทย” นอกจากนั้น คุณหมอยังเป็นคนใจกว้างรับฟังข้อมูลที่เป็นทั้งบวกและลบ ท่านเห็นคุณค่าและความสำคัญของผู้อื่น แบ่งปันข้อมูล เปิดโอกาสให้คนอื่นได้เรียนรู้และพัฒนา ท่านให้ข้อคิดเสมอว่า “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” “Long Life education” เป็นสิ่งดีงามที่ควรปฏิบัติ จากคุณลักษณะดังกล่าวส่งผลทำให้ผู้ตามเกิดการยอมรับในตัวท่านเกิดความผูกพันในองค์กรมีความพึงพอใจและความสุขจากการสังเกตบรรยากาศของหน่วยงาน ณ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชียตั้งแต่ปี 2555-2562 รวม 8 ปี ผู้เขียนในฐานะเป็นอาจารย์นักวิจัยเชิงคุณภาพ มีโอกาสได้เฝ้าเห็นพัฒนาการขององค์กรไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าในการบริหารจัดการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาอย่างครบถ้วน สถานภาพของคณาจารย์มีความมั่นคง เจริญก้าวหน้าพัฒนาในวิชาชีพตามลำดับ ทั้งนี้ เพราะแม้จะเป็นวิทยาลัยเล็ก ๆ มีนักศึกษาประมาณ 2,000 กว่าคน มีคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ร่วม 150 คน ต่างก็ทุ่มเทและสร้างสรรค์ผลงานคุณภาพในทุกด้านให้เกิดขึ้นได้อย่างมาก จะเห็นได้จากผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในตั้งแต่ปีการศึกษา 2554-2561 อยู่ในระดับ “ดี-ดีมาก” และการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม ของ สมศ. ปี 2556 อยู่ในระดับ ดี รวมทั้งรางวัลเกียรติยศที่นักศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรี-โท ในหลักสูตรต่างๆ ได้รับ รวมถึงคณาจารย์และวิทยาลัยได้รับรางวัลในระดับชาติอีกจำนวนมาก ซึ่งเป็นข้อมูลสารสนเทศเชิงประจักษ์

3. หากจะพิจารณาในด้านคุณลักษณะของผู้ผู้นำ (The Trait Approach to Leadership) ในเชิงบุคลิกภาพของผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ จะประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ (Stogdill, 1948) ดังนี้

3.1 มีความเฉลียวฉลาด กล้าตัดสินใจ มีศิลปะในการพูดติดต่อสื่อสารหรือเป็นผู้มีวาทีศิลป์

3.2 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์หลากหลาย และมีผลงานเชิงประจักษ์ที่ประสบความสำเร็จจากอดีตถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง

3.3 เป็นผู้มีความมั่นคงทางอารมณ์ และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นได้ และมีความเพียรพยายามที่จะไขว่คว้าหาความสำเร็จอยู่เสมอ

จากคุณลักษณะของภาวะผู้นำที่ Stogdill ได้ระบุไว้ จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับบุคลิกภาพของ ศ.ดร.นพ.กระแส ชนะวงศ์ อย่างยิ่ง ดังผลการศึกษาที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพไว้โดยละเอียดและในเชิงลึกพอสมควรในเรื่องที่ผ่านมา แต่อย่างไรก็ตามคุณหมอยังเป็นผู้นำยุคศตวรรษที่ 21 ที่ทันสมัยเสมอ ท่านเป็นตัวอย่างที่ดีในการชี้แนะและปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายขององค์กรโดยท่านจะเน้นการให้ความสำคัญต่อ

ผู้ใต้บังคับบัญชา เพราะถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายและดำเนินไปอย่างอิสระและมีเอกภาพ คุณหมอยังมีเพียงแต่จะมี “จิตใจ” (Mind) ของความเป็นผู้นำเท่านั้น แต่ท่านจะมีสำนึกในลักษณะของ “จิตวิญญาณ” (Soul) ของความเป็นผู้นำ ดังจะเห็นได้จากท่านเป็นผู้วิสัยทัศน์ (Visionary) มีความกระตือรือร้น (Passionate) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creative) มีความยืดหยุ่น (Flexible) มีพลังแรงบันดาลใจ (Inspirational) มีนวัตกรรมทางการบริหารใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอ ๆ จะเห็นได้จาก จุดเน้นชื่อเรื่องของการจัดโครงการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ CASNIC 1st-7th ปี 2555-2562 ชื่อเรื่องและเนื้อหาสาระจะมีความทันสมัยก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเสมอ อาทิเช่น ครั้งที่ 1 “Integrating Knowledge Towards the ASEAN Community” ครั้งที่ 2 “Inter-Disciplinary Research and Innovation for Future Sustainable Development” ครั้งที่ 3 “Education Reform for Social Justice : The New Challenge” ครั้งที่ 4 “Education Reform : Socio-Political Commitment” ครั้งที่ 5 “The University of Everywhere : International Networking” ครั้งที่ 6 “Blockchain in Education : The New Challenge for Academy Reform” และครั้งที่ 7 “Transformative Education for the Elderly ; The meaning of Continuing Education” เป็นต้น ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักการศึกษานักศึกษา คณาจารย์ และผู้สนใจทั้งในประเทศและต่างประเทศจำนวนมากมาย ที่เข้าร่วมงาน CASNIC อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ท่านเป็นนักผลิตนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างแท้จริง (Innovative) มีความกล้าหาญ (Courageous) และมีจินตนาการ (imaginative) อย่างชัดเจน (Fieman, 1995; Fraser, 1996)

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสังเกต การจดบันทึกจากการเข้าร่วมฟังบรรยาย และการเข้าร่วมประชุมในโอกาสที่คุณหมอยังมาเป็นประธานในหลายวาระอย่างต่อเนื่องสามารถสรุปได้ว่า ท่านมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) และมีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล (Effectiveness Leadership) ด้วย ซึ่งผู้นำลักษณะนี้ จะเน้นการเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความจงรักภักดีต่อองค์กร เพื่อร่วมมือกันผลักดันให้องค์กรมีการพัฒนาไปสู่สภาพที่ควรจะเป็น จะเห็นได้จาก คุณหมอจะเป็นผู้สร้างสรรค์ สร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้น สิ่งที่เจริญก้าวหน้าให้เกิดกับองค์กรอย่างไม่หยุดยั้ง มีการสนับสนุน ส่งเสริมและกระตุ้นให้สมาชิกในองค์กรมีความคิด

ริเริ่มสร้างสรรค์ พัฒนางาน พัฒนาตนเองและแสวงหาแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหาและสนับสนุนด้านผู้นำการเรียนรู้ของบุคลากรอยู่เสมอ

5. **คุณหมอบริษัทผู้นำที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 (The 21st century)** ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล อาทิ เดวิส (Keith Davis) ได้แสดงทัศนะไว้ว่า ผู้นำต้องมีความเฉลียวฉลาด (intelligence) ซึ่งหมายถึง ความหลักแหลมในการวิเคราะห์ปัญหา หรือสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ยั่งยืน ซับซ้อน รวมถึง การบรรลุวุฒิภาวะทางสังคม (social maturity) นั่นคือ ผู้นำต้องมีความมั่นคงทางอารมณ์ทนต่อภาวะคับข้องใจได้สูง มีความเชื่อมั่นในตนเองและให้เกียรติผู้อื่นเสมอ นอกจากนี้ผู้นำที่มีประสิทธิผล จะมีการมุ่งใจภายในและมีแรงขับด้านความสำเร็จ (inner motivation and achievement drive) และมีทัศนคติที่ดีด้านมนุษยสัมพันธ์ (human relations attitude) โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 ผู้นำจะต้องนำในเชิงวิชาการ เชิงความคิด เชิง concept ที่มองทะลุในศาสตร์ต่างๆ เกิดความรอบรู้ในทุกด้านทั้งในรูปแบบของ IT Digital มีมิติมีเดียต่างๆ รวมถึง รอบรู้ในพหุวิทยาการ (Multi-disciplinary) และ พหุวัฒนธรรม (Multi-culture) ซึ่งคุณหมอในวัย 85 ปี มีคุณลักษณะเช่นนี้อย่างเต็มภาคภูมิ

6. **คุณหมอบริษัทผู้นำที่มีความสามารถในการเรียนรู้ (Learner person)** คุณหมอมักจะให้ข้อคิดที่เป็นการกระตุ้นและส่งเสริมพลังสร้างสรรค์ในการพัฒนาตนเองให้กับบุคลากรในโอกาสต่าง ๆ และมักจะหาโอกาสเข้าพบนักศึกษาในห้องสอนในฐานะวิทยากรพิเศษ หรือบรรยายพิเศษในหลาย ๆ ครั้ง โดยท่านจะเน้นในเรื่อง “ความสามารถในการเรียนรู้” ของมนุษย์ นั่นคือ “ความสามารถในการเรียนรู้เป็นผลรวมแรงจูงใจ + ความมุ่งมั่น+ความถนัดในการเรียนรู้” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเพลโตที่กล่าวว่า “มนุษย์มีปัญหาตั้งแต่เกิด จึงหาความรู้ได้ไม่จำกัด” และความสามารถที่โดดเด่นของผู้นำในศตวรรษที่ 21 คือ ความสามารถในการเรียนรู้ ใครเรียนรู้ได้เร็วย่อมได้เปรียบเสมอ” คุณหมอได้แสดงตนเป็นตัวอย่างที่ดีเยี่ยมในเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต(Long Life Learning) ดังเช่นปีเตอร์ ดรักเกอร์ บิดาแห่งวิชาการบริหารสมัยใหม่ บั้นปลายชีวิตเขายังกระฉับกระเฉงไม่ต่างจากหนุ่มวัย 25 ในฐานะที่ปรึกษาพิเศษบริษัทขนาดใหญ่ระดับโลกหลายแห่ง ทำให้เขาเดินทางไปทั่วโลก และเขียนหนังสือที่มีชื่อหลายเล่ม เป็นประโยชน์ต่อวงการต่าง ๆ คุณหมอบริษัทผู้นำที่มีลักษณะ เช่นนั้น ท่านเป็นผู้ที่มีความกระฉับกระเฉงมีความคิดสร้างสรรค์งานตลอดเวลา ดังเช่นคนหนุ่มในวัย 30 แม้ท่านจะอายุย่าง 86 ปีแล้ว (2562) อายุ

เป็นเพียงตัวเลขจริง ๆ ในมุมมองของท่าน ท่านมักจะบอกเราเสมอว่าอายุ 60 ปีคือวัยเริ่มต้นจึงสามารถสร้างสรรค์คุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติบ้านเมืองอีกนานับการ ท่านเป็นตัวอย่างที่ดีของเราในการทำงานท่านดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัยนเรศวร นายกสภามหาวิทยาลัยนราธิวาส และในหลายตำแหน่งทั้งด้านผู้นำทางการเมือง การศึกษา และทางสังคม หากจะวิเคราะห์เชิงลึก จะเห็นว่าท่านเป็นผู้รู้จริง รอบรู้ตลอดเวลา ท่านให้ข้อคิดกับบุคลากรและนักศึกษาว่า “ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ยุค Digital และแนวโน้มในอนาคต คนเก่งต้องรู้จักคาดการณ์ได้ถูก คนฉลาดต้องดูให้เข้าใจ คนปราดเปรื่องจึงมองไกลออกไป” จึงจะสามารถมีชีวิตอยู่ในโลกใบนี้ได้อย่างสง่างาม และเป็นประโยชน์ต่อแผ่นดิน

7. **คุณหมอบริษัทผู้นำที่ “เป็นนายของอารมณ์”** คุณหมอบริษัทผู้นำที่มีความสามารถในการอดทนเป็นเลิศ”เป็นผู้ที่มีความสามารถในการควบคุมตัวเอง ความอดทนเป็นการครองอารมณ์ เป็นการกระทำที่ฉลาดและมีเหตุผล “ความอดทน ไม่ได้หมายถึงการยอมรับปัญหาทุกอย่าง แต่เป็นการเผชิญหน้ากับปัญหาและจิตใจที่สูงส่ง ยอมรับและให้อภัยอย่างแท้จริงด้วยความอดทนอดกลั้น”

คุณหมอได้แสดงให้เห็นถึงในแนวคิดที่ว่า “เรื่องเล็กไม่อดทนทำให้เสียการใหญ่” ความอดทนในลักษณะเช่นนี้ ในหลายกรรมหลายวาระในฐานะผู้นำในตำแหน่งต่าง ๆ อาทิเช่น ในฐานะรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศและในหลายกระทรวงที่ผ่านเข้ามาในชีวิตในวงการทางการเมืองหรือแม้แต่วงการศึกษาระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ ดังผลงานเชิงประจักษ์ ท่านมีความอดทนเป็นเลิศ ท่านสามารถจัดปัญหาด้วยการระงับความเจ็บปวดและความน้อยใจ ไม่ตอบโต้ด้วยอารมณ์ใด ๆ ท่านเป็นผู้เห็นประโยชน์ระยะยาว และมีความสามารถบริหารจัดการให้เรื่องราวต่าง ๆ สำเร็จเรียบร้อยอย่างงดงามเสมอ ดังคำโบราณที่กล่าวว่า “อดทนไว้จะได้ทอง” นอกจากนี้ท่านยังเป็นผู้ “ยกระดับความคิด” โดยการฝึกฝนจิตใจในความอดทน เป็นผู้ที่มีใจกว้าง ให้อภัยผู้อื่นมีคุณธรรมที่สูงส่ง มีอุดมการณ์กว้างไกล ไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัว หลาย ๆ ครั้งที่ท่านประสบปัญหาท่านมักจะคำนึงถึงส่วนรวม คำนึงถึงความสามัคคี ท่านฝึกให้เรามองเห็นสังขธรรมในชีวิต การเรียนรู้ในชีวิตจริงของมนุษย์บนฐานความคิดที่ว่า “หากต้องการทำในสิ่งที่มีคุณค่าในชีวิตควรอดทนต่อความยากลำบากต้องก้าวข้ามความกลัวและสิ่งที่ย่ำแย่เบื้องหน้าด้วยการอาศัยคุณค่าหรือบรรพตฐานของตัวเอง เพื่อมุ่งสู่อุทิศที่สดใส”

“ความอดทนเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความมุ่งมั่น” ทุกครั้งที่ผู้เขียนได้มีโอกาสได้เฝ้าสังเกตการณ์

แสดงปาฐกถาหรือการประชุมวาระพิเศษที่วิทยาลัยบัณฑิตเอเชียท่านได้สนทนาพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการแต่แฝงด้วยปรัชญาชีวิตการทำงานที่มุ่งสัมฤทธิ์ผลรวมถึงเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ หลายโอกาสโดยที่ท่านจะ “เติมพลัง” ให้เราเสมอ ท่านเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ ดังเช่นคำกล่าวที่ว่า “โลกนี้กว้างใหญ่นัก คุณจะเป็นเจ้าของท้องฟ้าแค่เท่าที่อยู่เหนือหัว หรือเป็นเจ้าของจักรวาลทั้งหมดก็ได้ขึ้นอยู่กับมุมมองโลกของคุณเอง” เป็นคติพจน์เชิงบวกที่ท่านพร่ำสอนเราโดยไม่รู้ตัว

8. คุณหมอเป็นผู้ที่มีความสามารถในการรับฟังการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นการเตรียมตัวหรือเตรียมเทคนิคการสื่อสาร คุณหมอเป็นผู้ที่มีความสามารถในการรับฟังอย่างพิถีพิถันที่สูงยิ่ง ท่านมักจะปลุกฝังทักษะผู้นำทางการฟังในทุกโอกาสเสมอ ดังคำกล่าวของจางจงโหมง ประธานกรรมการบริษัทไต้หวัน เซมิคอนดักเตอร์ แมนูแฟกเจอร์ จำกัก ที่บอกว่า “เคล็ดลับความสำเร็จในชีวิตคือการฟัง และการฟังมักจะมีค่ามากกว่าการพูด ต้องเข้าใจที่จะรับฟังและฟังอย่างเข้าใจ” จึงจะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง

การรับฟังเป็นศิลปะ เป็นปัญญาและเป็นเทคนิคทางอารมณ์ทำให้เราเข้าใจคนอื่น อาจจะไม่ต้องพูดอะไรก็สามารถสื่อสารกันได้ การฟังเป็นสิ่งที่เราทำบ่อยที่สุด นอกเหนือจากการหายใจ คุณหมอบอกว่า ก่อนการสื่อสารต้องรู้จักฟัง ผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสาร “โดยเฉพาะการฟัง” เนื่องจากอุปสรรคที่จำเป็นในการทำงาน คือ การรับฟัง คนที่สั่นไหวในการรับฟัง จะได้รับข้อมูลข่าวสารจากผู้อื่นนำมาพิจารณาอย่างถ่องแท้เพื่อใช้ในการวางแผนชีวิต “พระเจ้าทรงประทานลิ้นให้อันเดียว แต่ทรงประทานหูให้สองข้าง ด้วยเหตุนี้ เราจึงควรฟังเป็นสองเท่าของการพูด “ดังนั้นสิ่งที่ยากในการสื่อสารไม่ได้อยู่ที่ว่าจะพูดความคิดเห็นของตัวเองอย่างไร แต่อยู่ที่ว่าจะรับฟังคนอื่นอย่างไร”

9. คุณลักษณะที่โดดเด่นของผู้นำของคุณหมอ คือ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น หมายถึง การเคารพผู้อื่น การเข้าใจผู้อื่น และการให้เกียรติผู้อื่น โลกที่เราอาศัยอยู่นี้ “คน” มีค่ามากที่สุดและสำคัญมากที่สุด ผู้นำต้องรู้จักการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น จะเป็นได้จากคุณหมอเป็นผู้ที่มีเครือข่ายมากที่สุดคนหนึ่งไม่ว่าจะอยู่ในประเทศไทยหรือต่างประเทศ จะเห็นได้จากการทำ MOU ของวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ได้แก่ Nagasaki Wesleyan University, Tokiwa University, Himeiji Dokkyo University, St. Mary Language Center และสถาบันสอนภาษา Aoyama School ประเทศ

สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาชั้นสูง จิงหนิง Yunnan University of Finance and Economics และ China Guangxi International Youth Exchange Institute ประเทศไต้หวัน ได้แก่ Meiho Institute of Technology, National Taipei College of Nursing และสถาบันการศึกษาชั้นนำต่าง ๆ อีก 5 แห่ง ประเทศเวียดนาม Duy Tan University ประเทศอินเดีย BKR Group of Educational Institution ประเทศกัมพูชา Khmer Foundation for justice and Development และการจัดโครงการร่วมมือทางวิชาการในระดับปริญญาตรี การแลกเปลี่ยนบุคลากร การฝึกประสบการณ์ของนักศึกษา ร่วมกับมหาวิทยาลัยบาเกียว ประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับการรับรองจากสำนักงาน ก.พ. ของประเทศไทยและนานาชาติ แสดงถึงความสามารถของท่านในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รู้จักบริหารเครือข่าย ผู้คนถือเป็นการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ในขั้นสุดยอดในการก้าวกระโดด เพื่อส่งผลกระทบต่อบุคคล ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับผู้อื่น ส่งผลกระทบต่อพัฒนาตนเองและเป็นความสุขของเราด้วย จึงถือเป็นจุดเด่นของวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียอีกด้านหนึ่ง สรุปการศึกษาพบว่า **คุณหมอได้มีวิธีสร้างเครือข่าย** โดยท่านเป็นผู้ใส่ใจในเรื่องสำคัญ ดังนี้

9.1 การรักษาชื่อเสียงของตนเองไม่ให้ต่างพร้อยตลอดชีวิต ทั้งเรื่องหน้าที่การงานและชีวิตส่วนตัว ชีวิตครอบครัวที่อบอุ่น การสร้างชื่อเสียงนี้ต้องผ่านกระบวนการใช้เวลายาวนาน และต้องผ่านการทดสอบครั้งแล้วครั้งเล่า แต่ชื่อเสียงอาจถูกทำลายหมดสิ้นภายในวันเดียวหรือชั่วพริบตา เราทุกคนต้องระวังชื่อเสียงของตนเหมือนหินลองทองเพราะชื่อเสียงทำให้ผู้คนเปิดใจยอมรับและเชื่อมั่นเราได้

9.2 เป็นผู้ให้ก่อนคุณหมอได้พูดเสมอถึงการเป็น “ผู้รู้จักให้ก่อน” และท่านก็ปฏิบัติเช่นนั้นกับทุกคน ดังคำให้สัมภาษณ์ของ อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา และผู้ใกล้ชิดที่พูดตรงกัน และผลงานเชิงประจักษ์ของท่าน รวมถึงรางวัลแมกไซไซ ที่ท่านได้รับ หรือแม้กระทั่งคู่ชีวิตของท่าน แพทย์หญิงเพ็ญแข ชนวงค์ “แม่หมอ” ของชาวเทา – ทอง วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ดังคำปณิธานของท่านที่บอกว่า “การให้ความรู้เป็นวิทยาทานที่อิ่งใหญ่” เป็นต้น คุณหมอยังบอกอีกว่า “อิ่งให้มากเท่าใด ยิ่งได้มากเท่านั้น” นั่นคือ มิติทางความคิดที่เป็นสุดยอดของผู้นำเชิงบริหารอีกด้านหนึ่ง

9.3 ท่านใส่ใจในรายละเอียดเสมอ เช่น การรักษามารยาท การรักษาคำพูดและควรใส่ใจในความรู้สึกต่อกัน ท่านจะใส่ใจและสามารถจัดการได้อย่างรอบคอบ และจะเกิดผลดีต่อตัวเองเสมอ การสร้างเครือข่ายผู้คน คุณหมอได้ทำมาตลอดชีวิตของท่าน ใช้เวลาส่งสมมายาวนาน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า “ท่านเป็นคนมีภาวะผู้นำเชิงศรัทธา บารมี โดยเฉพาะความมีเสน่ห์ดึงดูด และเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลอื่นในระดับสูงส่งผลต่อความสำเร็จที่ตามมา” สมควรชนรุ่นหลังจะใช้เป็นแบบอย่างที่ดีได้

10. คุณหมอบเป็นผู้ที่มีความสามารถในการบริหารอารมณ์ (Emotional Quotient) ความสามารถในการบริหารอารมณ์ หรือ EQ เป็นเรื่องสำคัญมากในการทำงาน ซึ่งสามารถส่งผลต่อคนรอบข้าง ดัง แดเนียล โกลแมน (1995) ได้ให้ความหมายของ EQ ว่า “เป็นความฉลาดทางอารมณ์” โดยผู้เขียนได้สรุปจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตและการสัมภาษณ์ “คุณหมอบเป็นผู้สามารถควบคุมอารมณ์การระบายอารมณ์ และการปรับอารมณ์ โดยอาศัยการมองโลกในแง่ดีของท่าน ท่านสามารถใช้อารมณ์ขันในบางโอกาสมาผ่อนคลายความตึงเครียดได้อย่างวิเศษ จะหาคนเช่นนี้ค่อนข้างยากมากทีเดียว”

11. ความสามารถในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ท่านเป็นผู้มีทักษะภาวะผู้นำแบบ Communicative Leadership คุณหมอบเป็นผู้ที่มีทักษะในการสื่อสารที่ยืดหยุ่นและเป็นเลิศ ซึ่งเกิดจากการฝึกฝนอยู่ตลอดเวลาของท่าน ท่านสามารถถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมไปสู่ผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมกับโอกาสต่างๆ มีความชัดเจนทั้งการพูดและการเขียน มีขั้นตอนเป็นระบบ เป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้คณะบุคลากรมีกระบวนการพัฒนามีจุดหมายในการทำงานที่ชัดเจน ท่านสามารถโน้มน้าวให้อีกฝ่ายยอมรับสนับสนุน คุณหมอบมักจะพูดถึงหรือบรรยายถึงปัจจัยในการสื่อสารที่ดี 4 ประการ คือ 1) รู้ว่าพูดอะไร นั่นหมายถึง รู้จุดหมายในการสื่อสาร 2) รู้ว่าเมื่อไรควรพูดและไม่ควรพูด นั่นคือ รู้เวลาเหมาะสมในการสื่อสาร 3) รู้ว่าจะพูดกับใคร นั่นคือ รู้เป้าหมายของการสื่อสาร และ 4) รู้ว่าจะพูดอย่างไร นั่นคือ รู้เทคนิคและวิธีการสื่อสาร

ดังนั้น จึงพอจะสรุปได้ว่า ท่านมีศิลปะในการสื่อสาร สิ่งที่เราต้องการสื่อมักจะเป็นภาพลักษณ์ที่ปรากฏในใจครั้งแรกเสมอ ดังนั้น คุณหมอบมักจะฝึกให้บุคลากรพูดสรุปภายในเวลา 3 นาทีเสมอ เมื่อมีโอกาส ท่านกำลังฝึกให้เราตระหนักว่า เวลาพูดและเวลาทำงานงานต้องระวัง ต้องพยายามทำให้คนอื่นเข้าใจความหมายในเวลาสั้นที่สุด ค้นหาสาระที่แท้จริงให้ได้และพูดให้ตรงจุดที่สุด

นอกจากการสื่อสารของภาษาแล้ว การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพยังต้องอาศัยภาษากาย สายตากิริยาท่าทางต่าง ๆ ล้วนเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ซึ่งคุณหมอบแสดงให้เห็นด้วยความสุภาพ อ่อนโยน เป็นสุภาพบุรุษที่อบอุ่นเสมอในทุกโอกาส

12. ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคปัญหา คุณหมอบเป็นผู้ที่มีพลังมากมายในตนเอง เป็นพลังมหัศจรรย์ที่ทำให้ท่านเข้มแข็ง สามารถฝ่าวิกฤตปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างสง่างาม และนำภาคภูมิใจในความสำเร็จที่ตัวท่านเอง และประเทศชาติได้รับ ท่านมักจะพูดเสมอว่า “ขอบคุณความจนที่สอนผมให้เป็นคนอดทนและเป็นนักต่อสู้ชีวิต จนมีวันนี้ได้ ผมไม่เคยมีความรู้สึกตัวเองว่าต่ำต้อย แต่ความจนเป็นแรงกระตุ้นที่ดีที่สุด มันคือพลังมหาศาลที่สามารถพลิกวิกฤต เป็นโอกาสให้ผมได้พัฒนาตนเอง สร้างสรรค์ชีวิตของผม ไม่ให้ตั้งอยู่ในความประมาทตลอดเวลา และผมก็จะสอนคนอื่นให้เห็นถึงคุณค่าของความจนเสมอ”

หากจะพิจารณาถึงลักษณะพิเศษของคุณหมอบในการเผชิญอุปสรรค จะพบว่า 1) ท่านเป็นคนไม่หนีปัญหา กล้าเผชิญปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา จากหลักคิดที่ว่า “ปัญหาไม่ว่างแก้มิใช่มีไว้กลัว” “ไม่มีอะไรที่เราทำไม่ได้ ยกเว้นว่าจะไม่ทำต่างหาก” 2) กล้าที่จะขอความร่วมมือจากบุคคลอื่น กล้าที่จะสร้างเครือข่ายและที่สำคัญสอนให้เราเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 3) ท่านไม่เคยปล่อยเวลาให้เสียไปโดยเปล่าประโยชน์ การเห็นคุณค่าของเวลามีความสำคัญมาก ดังนั้น การรีบลงมือทำทันที ท่านสอนเราเสมอว่า “ชีวิตยังมีความหวัง โลกนี้ไม่ได้มืดตลอดไป อีกไม่นานฟ้าก็จะสว่างแล้ว” และ 4) การไม่จมอยู่ในความทุกข์ เพราะความสุขและทุกข์ไม่จริงจังยั่งยืน เมื่อมีอุปสรรคเข้ามา ความพยายามจะทำให้อุปสรรคจากไป การทะเลาะ ความคิดที่เป็นอุปสรรค ควรแสวงหาอุดมการณ์ที่สูงขึ้น การที่ยิ่งต้องฝ่าฟันมากขึ้น และทุกครั้งที่กำลังสูงชันจะหมายถึงอิสระที่สูงขึ้นอีกขั้นหนึ่งเสมอ ดังนั้นเราต้องใช้ “ปัญญา” แก่ปัญหานั้นๆ ดังคำพูดของ คาร์เนกี ที่กล่าวว่า “อุปสรรคเป็นบทเรียนที่ดีที่สุดในชีวิต” รวมถึง ออนอเรเดอ บัลซัค นักเขียนผู้ยิ่งใหญ่ชาวฝรั่งเศส ที่กล่าวว่า “อุปสรรคเป็นฐานรองสำหรับอัจฉริยะ เป็นทรัพย์สินสำหรับคนเก่ง แต่เป็นหน่อเล็กสำหรับคนอ่อนแอ”

คุณหมอบจะกล่าวเสมอเมื่อมีโอกาสว่า “คนธรรมดาสร้างปัญหา คนเก่งพลิกวิกฤตเป็นโอกาสอุปสรรคมักเกิดจากคน และขจัดได้ด้วยคน ความราบรื่นไม่ได้อยู่ตลอดไป คนที่ประสบความสำเร็จ ส่วนใหญ่เป็นคนตั้งใจ มั่น ไม่ยอมแพ้แก่โชคชะตา เราจึงควรเปิดใจให้กว้าง ตอบรับอุปสรรคด้วยความกระตือรือร้นเสมอ” คำพูดนี้สอดคล้องกับ มุฮัมหมัดอาลี ยอดนักมวยอดีตแชมป์โลกรุ่นเฮฟวีเวต ที่ระบุว่า “the greater the obstacle, the more glorious the moment of success” “อุปสรรคยิ่งสาหัส วินาทีแห่งความสำเร็จยิ่งรุ่งโรจน์” เป็นการบ่งบอกถึงความไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคใด ๆ

บทสรุป

“ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 ของคุณหมอแมกไซไซ” ผู้เขียนได้นำเสนอศึกษาศึกษาวิเคราะห์ วิพากษ์ และอภิปราย เชื่อมโยงให้ท่านผู้อ่านได้เห็นภาพ 12 ประการอย่างละเอียด รวมถึงตัวตนที่แท้จริงของท่านมาโดยลำดับ ทั้งได้อภิปรายเจาะลึกว่า มีความเหมือนหรือความแตกต่าง จากทฤษฎีสำคัญ ๆ อย่างไร หรือสอดรับในแง่ใด จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ในบทความนี้คงจะเกิดประโยชน์ไม่มากนักน้อย สำหรับท่านที่สนใจ นักการศึกษา นักบริหาร นักศึกษา หรือนักวิจัย ในการนำไปใช้ประโยชน์ในวงกว้างและเป็นแนวทางพัฒนาตนเอง ถือเป็น “แบบอย่างที่ดี” ที่ทรงคุณค่าที่เราสมควรที่จะกล่าว “ขอกราบคารวะอย่างสูงสำหรับผู้เป็นบรมครูทางภาวะผู้นำที่แท้จริง ที่สร้างคุณงามความดี ฝากไว้บนแผ่นดินไทย” และในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ และในนามของคณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตเอเชียขอมอบตัวและหัวใจเป็นลูกศิษย์ของคุณหมอแมกไซไซตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

1. กระแส ชนระวงศ์. (2554). **ความสำเร็จอยู่แค่เอื้อม**, พิมพ์ครั้งที่ 9 สำนักพิมพ์พีมีเดีย, กรุงเทพฯ.
2. กุหลาบ ปุริสาร. (2556). **ภาวะผู้นำ**. เอกสารประกอบการสอน วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ขอนแก่น.
3. กุหลาบ ปุริสาร. (2556). **ภาวะผู้นำเชิงศรัทธา บารมีของผู้บริหารระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย : กรณีศึกษา ศาสตราจารย์ ดร.นพ.กระแส ชนระวงศ์ “คุณหมอแมกไซไซ”**. วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย.
4. กุหลาบ ปุริสาร. (2558). **ภาวะผู้นำที่ทรงพลัง (Resonant Leadership)** วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, ปีที่5(1), 15-16.
5. กุหลาบ ปุริสาร (2560). **ภาวะผู้นำที่เป็นเลิศ : กรณีศึกษา คุณหมอแมกไซไซ ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์ กระแส ชนระวงศ์** วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, ปีที่7(1), 23-24.
6. Daniel Goleman (2000). **Leadership That Gets Results**. Harvard Business Review, March/April, 2000, pp 78-90.
7. Fireman, Jacklyn. (1995). **Winning Ideas from Maverick Manager**, Fortune (February 6, 1995) : 66-80.
8. Hickman, C.F. (1990). **Mind of a manager, soul of a leader**. New York: John Wiley.
9. Howell. J.M., & Avolio, B.J. (1992). **The ethics of charismatic leadership: Submission or liberation?** Academy of Management Executive, 6(2). 43-54.